

ปาฐกถาพิเศษ

ในการประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ
ครั้งที่ 18 พ.ศ. 2568

27 พฤศจิกายน 2568

อาคารอิมแพ็ค ฟอรั่ม เมืองทองธานี จ.นนทบุรี

เศรษฐกิจ เพื่อสุขภาพไทย จะพัฒนาอย่างไร ให้ประสบความสำเร็จ: โอกาสและ ความท้าทายใหม่

โดย นายโสภณ ชาร์มย์

รองนายกรัฐมนตรี

และประธานกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

“ เทรนด์กิจเพื่อสุขภาพไทย จะพัฒนาอย่างไร ให้ประสบความสำเร็จ: โอกาสและความท้าทายใหม่ ”

**ปาฐกถาพิเศษ โดย นายโสภณ ชาร์มย์
รองนายกรัฐมนตรี และประธานกรรมการสุขภาพแห่งชาติ**

ที่ปรึกษา

คณะกรรมการจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 17 และครั้งที่ 18 พ.ศ. 2567-2568

เลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

นพ.สุเทพ เพชรมาก

รองเลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

นพ.อภิชาติ รอดสม

นายสุกฤษฎิ์พงษ์ วสุโสภณพล

นพ.วรัญญู สัตยวงศ์ทิพย์

ดร.กพิชา โปษยานนท์

บรรณาธิการ

กพิชา โปษยานนท์

ณนุต มธรรพจน์

วันวิสา แสงทิม

สิริรัฐ รัฐเลิศกานต์

ประสานงาน

อรนิต อรไชย

ออกแบบรูปเล่ม/ปก

วันกนิษฐ์ มณีแดง

พิมพ์ครั้งที่ 1 ธันวาคม 2568

จำนวนที่พิมพ์ 500 เล่ม

ควบคุมการพิมพ์

บริษัท วี วินเนอร์ คอลคอลแทนท์ แอนด์ ซัพพลาย จำกัด

จัดพิมพ์โดย

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.)

ชั้น 3 อาคารสุขภาพแห่งชาติ 88/39 ถนนติวานนท์ 14

หมู่ที่ 4 ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000

โทรศัพท์ 0 2832 9000

เว็บไซต์: www.nationalhealth.or.th และ www.samatcha.org

เฟซบุ๊ก: www.facebook.com/NHCO.thai

คำนำ

“สมัชชาสุขภาพ” คือ กระบวนการที่ให้ประชาชนและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องได้ร่วมแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และเรียนรู้อย่างสมานฉันท์ เพื่อนำไปสู่การเสนอแนะนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพหรือความมีสุขภาพของประชาชน โดยจัดให้มีการประชุมอย่างเป็นระบบและมีส่วนร่วม อนึ่งพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 41 ได้กำหนดให้คณะกรรมการกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (คสช.) จัดให้มีสมัชชาสุขภาพแห่งชาติอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง โดยมีหลักการและคุณค่าที่สำคัญพื้นฐานของสมัชชาสุขภาพ 4 ประการ ได้แก่

1. เป็นกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม (Participatory Healthy Public Policy Process)
2. เป็นกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy)
3. เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของสังคม (Social Empowerment) โดยอาศัยพลังสามภาคส่วนที่เชื่อมโยงกัน คือ พลังทางปัญญา พลังทางสังคม และพลังรัฐ/การเมือง
4. เป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันจากการปฏิบัติ (Interactive Learning Through Action)

สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ (National Health Assembly) ได้จัดอย่างเป็นระบบและมีส่วนร่วมตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551-2568 ซึ่งจัดเป็นประจำทุกปีรวม 18 ครั้ง โดยเครือข่ายสมัชชาสุขภาพแห่งชาติได้มีฉันทมติร่วมกันแล้ว 103 มติ

คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (คสช.) ได้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ (คจ.สช.) ครั้งที่ 17 และครั้งที่ 18 พ.ศ. 2567–2568 โดยมี ดร.สัมพันธ์ ศิลปนาฏ เป็นประธาน ทำหน้าที่จัดการประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ตามที่กำหนดในมาตรา 41-43 แห่งพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ซึ่งในองค์ประกอบของ คจ.สช. ชุดนี้

มีการจัดการจากผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ผู้แทนภาควิชาการ ผู้แทนภาคเอกชน ผู้แทนภาคประชาสังคม ผู้แทนเยาวชนและคนรุ่นใหม่ และมีนายแพทย์สุเทพ เพชรหมาก เป็นกรรมการและเลขานุการ

สำหรับการจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 18 พ.ศ. 2568 จัดขึ้นระหว่างวันที่ 27-28 พฤศจิกายน 2568 ณ อาคารอิมแพ็ค ฟอรั่ม เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี มีประเด็นหลัก (Theme) คือ “เศรษฐกิจยุคใหม่ สร้างสุขภาวะไทยยั่งยืน (New Wealth for Health)” โดยได้รับเกียรติจาก นายโสภณ ชาร์มย์ รองนายกรัฐมนตรีและประธานกรรมการสุขภาพแห่งชาติ มากล่าวปาฐกถาเรื่อง “เศรษฐกิจเพื่อสุขภาพไทย จะพัฒนาอย่างไรให้ประสบความสำเร็จ: โอกาสและความท้าทายใหม่” ในพิธีเปิด และสมาชิกสมัชชาสุขภาพแห่งชาติได้มีฉันทมติร่วมกันต่อมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ จำนวน 5 มติ ได้แก่ (1) การสร้างโอกาสในเศรษฐกิจสูงวัย (Creating Opportunities in the Silver Economy) (2) ระบบสุขภาพเชิงรุกท่ามกลางความผันผวนทางภูมิรัฐศาสตร์ (Proactive Thai Health Systems amidst Geopolitical Turbulence) (3) การขับเคลื่อนการเปลี่ยนผ่านพลังงานอย่างเป็นธรรมด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ (Facilitating a Just Energy Transition through

มติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 18 พ.ศ. 2568

1

การสร้างโอกาสในเศรษฐกิจสูงวัย

2

ระบบสุขภาพเชิงรุกท่ามกลางความผันผวนทางภูมิรัฐศาสตร์

3

การขับเคลื่อนการเปลี่ยนผ่านพลังงานอย่างเป็นธรรมด้วยพลังงานแสงอาทิตย์

4

ระบบบริหารจัดการเพื่อสุขภาพะในวิกฤตซ้อนวิกฤต

5

กลไกขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนระดับพื้นที่

Solar Power) (4) ระบบบริหารจัดการเพื่อสุขภาวะในวิกฤตซ้อนวิกฤต (Management Systems for Health and Well-being in a Polycrisis) และ (5) กลไกขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนระดับพื้นที่ (Area-based Multi-stakeholder Mechanism for Sustainable Development)

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) ฝ่ายเลขานุการของ คสช. และ คจ.สช. หวังเป็นอย่างยิ่งว่า ปาฐกถาพิเศษ “เศรษฐกิจเพื่อสุขภาพไทย จะพัฒนาอย่างไรให้ประสบความสำเร็จ: โอกาสและความท้าทายใหม่” โดย นายโสภณ ชาร์มย์ รองนายกรัฐมนตรี และประธานกรรมการสุขภาพแห่งชาติ เล่มนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน องค์กร และภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ในการนำข้อมูลไปใช้สนับสนุนการทำงานและเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์สังคมสุขภาวะของประเทศที่ดียิ่งขึ้นต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ
ธันวาคม 2568

“

เศรษฐกิจเพื่อสุขภาพไทย
จะพัฒนาอย่างไร
ให้ประสบความสำเร็จ:
โอกาสและความท้าทายใหม่

”

เรียน

ท่านประธานกรรมการจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ (ดร.สัมพันธ์ ศิลปนาฏ)

ท่านเลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (นายแพทย์สุเทพ เพชรมาก)

ท่านรองปลัดกระทรวงมหาดไทย (นายชัยวัฒน์ ชื่นโกสุม)

ท่านผู้แทนกระทรวงต่าง ๆ

ท่านผู้แทนหน่วยงาน องค์กรและเครือข่ายสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ

ท่านผู้ทรงคุณวุฒิในการสาธารณสุข

และท่านผู้มีเกียรติที่เข้าร่วมในงานสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ

ก่อนอื่นต้องขอเรียนในที่ประชุมแห่งนี้ว่า ประเทศไทยขณะนี้เราอยู่ในช่วงวิกฤต 2 เรื่องที่สำคัญ

เรื่องแรก คือ เรื่องการเสด็จสู่สวรรคาลัยของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวงเราในฐานะพสกนิกรผู้มีความจงรักภักดี ก็อยู่ในช่วงการถวายความอาลัย

เรื่องที่สอง คือ เรื่องมหาอุทกภัยที่เกิดในจังหวัดภาคใต้ ซึ่งรัฐบาลชุดนี้ นำโดยท่านนายกรัฐมนตรี (นายอนุทิน ชาญวีรกูล) และตัวผมเอง ก็มีความรู้สึกเสียใจเป็นอย่างยิ่ง กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แต่ว่า ทั้งหลาย ทั้งปวงก็เป็นเรื่องของธรรมชาติ ที่เราจะต้องร่วมกันป้องกันและแก้ไข ภัยของธรรมชาติเป็นภัยที่ยากจากการควบคุม แต่มนุษย์ต้องรู้เท่าทัน ต้องเตรียมพร้อม

เฉกเช่นเดียวกับงานวันนี้ ที่สมัชชาสุขภาพแห่งชาติให้ความสำคัญกับการเตรียมพร้อม กับสถานการณ์ในยุคใหม่ โดยมีประเด็นหลักของงานว่า “เศรษฐกิจยุคใหม่จะสร้างสุขภาวะให้ยั่งยืนได้อย่างไร” ซึ่งผมเห็นว่ามีความสำคัญคือ “เศรษฐกิจยุคใหม่” ที่ต้องสร้างความสมดุล

ให้ได้ ระหว่าง “ความเป็นมนุษย์” กับ “สิ่งแวดล้อม” และระหว่าง “ความแข็งแรงทางกาย” กับ “ความเข้มแข็งทางจิต” เพื่อให้เกิดปัญญาในการใช้ชีวิตอย่างยั่งยืน

ผมได้จากวิทัศน์ที่นำเสนอเมื่อสักครู่นี้ มีหลายเรื่องเป็นที่น่าสนใจ

เรื่องแรกที่มีการพูดถึง คือ เรื่องสิ่งแวดล้อม

เรื่องที่สอง ก็คือ เรื่องการพัฒนามนุษย์ ที่มี 3 ประการ ได้แก่ กาย จิต และปัญญา ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญ

ผมขอย้อนกลับมาเรื่อง “ทำอะไรจะให้เกิดความสมดุล” ในความสุขของมนุษย์ มีทางโลกและทางธรรม และเรื่องของสุขภาพที่ท่านตั้งว่า กาย จิต ปัญญา นั้น ร่างกายนี้เป็นทางกายภาพ เราสามารถบำรุงได้ทางกายภาพ แต่ผมมองว่าสิ่งสำคัญที่จะทำให้สุขภาพที่ดีได้นั้น ตัวกลางสำคัญคือ จิต ในทางธรรมถึงบอกว่า “จิตเป็นนาย กายเป็นบ่าว” ร่างกายจะสมบูรณ์ขนาดไหน แต่ถ้าจิตอ่อนแอก็ไม่ไหว...

บางคนแข็งแรงก็อัศวินบาตรกรรมตัวเอง ฆ่าตัวตาย เพราะจิตไม่แข็งแรง

บางคนไปพบหมอ หมอบอกว่าคุณเป็นมะเร็งนะ กลับมาที่บ้านไม่กี่วันก็ไป เพราะจิตไม่เข้มแข็งพอ สุขภาพจิตไม่ดีเพียงพอ

เมื่อวานนี้ผมได้สนทนากับท่านหนึ่งซึ่งมีฐานะ ท่านบอกว่าท่านก็เป็นโรคซึมเศร้า ผมมองว่าฐานะที่ดีมาก สุขภาพก็ดีมาก มีพร้อมทุกอย่าง ก็ยังเป็นโรคซึมเศร้า

นอกจากนี้ เขาบอกว่าเขาสมบูรณ์แล้ว พร้อมที่จะไปได้ทุกเมื่อ ผมก็ยังเห็นแย้งอยู่ว่า ในฐานะที่เรายังเป็นปุถุชนเป็นคนธรรมดาไม่ใช่อรหันต์แล้วจะบอกว่าไม่ห่วยอะไร อันนี้จริงหรือ...

“

**เศรษฐกิจยุคใหม่ต้อง
สร้างความสมดุลระหว่าง
‘ความเป็นมนุษย์ กับ
‘สิ่งแวดล้อม’ และระหว่าง
‘ความแข็งแรงทางกาย’
กับ ‘ความเข้มแข็งทางจิต’
เพื่อให้เกิดปัญญาในการ
ใช้ชีวิตอย่างยั่งยืน**

”

ฉะนั้นวันนี้ สิ่งที่ยากเห็นทาง สุข. และสมาชิกสมัชชาสุขภาพแห่งชาติทุกท่าน มุ่งเน้นประเด็นในเรื่องสุขภาพ ก็คือ มุ่งเน้นไปที่ “สุขภาพจิต” ด้วย เพราะสังคมวันนี้เป็นสังคมที่ขาดความรัก เป็นสังคมที่โยยหาความรัก โดยมักใช้ความรักจากสิ่งปรุงแต่ง ก็คือจากโซเชียลมีเดีย ความรักที่แท้จริงมันต้องเกิดจากจิตของมนุษย์ที่ผูกพัน เช่น ความรักที่ลูกมีต่อพ่อแม่ ความรักที่พ่อแม่มีต่อลูก ความรักที่สามีภรรยามีต่อกัน แต่พอความเจริญทางเทคโนโลยีเข้ามาในสังคม เมื่อสองสามีภรรยาทานข้าวด้วยกันแทนที่จะคุยกัน พฤติกรรมก็เปลี่ยนแปลงไปอยู่กับหน้าจอ สิ่งเหล่านี้ได้แย่งความรักของเราไป ฉะนั้นทำอย่างไรเพื่อให้จิตใจเข้มแข็ง

วันนี้ ผมเห็นท่านพูดถึงเรื่องสังคมสูงวัย แต่ในขณะเดียวกันผมให้ความสำคัญของสังคมแรกเกิดด้วย และจะอย่างไรให้เด็กวันนี้เป็นเด็กที่ “ไม่ตี มีปัญญา”...

จากข้อมูลพบว่าเด็กถูกออกจากระบบการศึกษาไปล้านกว่าคน ซึ่งเราต้องกลับมาวิเคราะห์สาเหตุของเด็กที่ไม่ไปเรียนเพราะอะไร สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ “การขาดความอบอุ่น”

ดังนั้น การสร้างความอบอุ่นในยุคที่เรากำลังทำงานกันอยู่ก็คือ ต้องมี “ความอบอุ่นของสังคม” และ “ความอบอุ่นของครอบครัว”

สังคมกำลังแก่งแย่งกัน แบ่งเป็นสองแพ่ง ระหว่าง “วัตถุนิยม” กับ “จิตนิยม” ที่กำลังต่อสู้กันอย่างรุนแรง... ท่านทราบหรือไม่ว่า ปัจจุบันผู้ปกครองเลี้ยงเด็กด้วยโซเชียลด้วยโทรศัพท์ ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าอันตรายอย่างมาก มีคนมาเล่าให้ผมฟังว่า แม่บอกให้ลูกไหว ลูกถามว่าต้องไหวทำไม การถามอย่างนี้แม่ตอบไม่ได้และไม่รู้ว่าจะตอบกับลูกอย่างไร นี่แหละคือความไม่ผูกพัน แตกต่างจากสมัยโบราณเป็นสังคมสร้างความรัก พ่อแม่อาบน้ำให้ลูก เคี้ยวข้าวป้อนลูก ในยุคนั้นเลี้ยงลูกด้วยความรักความผูกพันจริง ๆ ไม่ใช่หน้าที่

ดังนั้น วันนี้ผมคิดว่า การที่เราจะสร้างสุขภาวะที่ดี เรื่องจิตและปัญญาเป็นลำดับที่หนึ่ง

อีกเรื่องที่สำคัญคือ เรื่องธรรมาภิบาลและสิ่งแวดล้อม ขณะนี้คนกำลังโยยหาธรรมาภิบาล แต่ขณะเดียวกันธรรมาภิบาลก็เริ่มจะลงโทษพวกเรา สังเกตว่า น้ำท่วมที่ภาคใต้คราวนี้

สิ่งแวดล้อมทางกายภาพเปลี่ยน ทางน้ำเปลี่ยน จากแก้มลิงมาเป็นหมู่บ้าน สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ เมื่อน้ำไหลบ่ามาก็ท่วม อันนี้ก็เป็นเรื่องหนึ่ง นอกจากนี้ยังมีปัญหาที่สำคัญอีกเรื่องก็คือ PM2.5 ซึ่งจะเห็นได้ว่า เรื่องภัยสิ่งแวดล้อมและเรื่องภัยธรรมชาติ กำลังโหมทับบมาในปัจจุบัน โดยส่วนหนึ่งเกิดจากมนุษย์เป็นผู้กระทำ

สำหรับเรื่อง “เศรษฐกิจยุคใหม่กับสุขภาวะ” นั้น สิ่ง เศรษฐกิจยุคใหม่ที่เรากำลัง สร้างกันอยู่ขณะนี้ ทำไมเราจึงให้ความสำคัญกับเรื่องที่กำหนดให้บริษัทใหญ่ ๆ ต้องให้ ให้ความสำคัญกับเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม หรือ CSR...

ที่ทำแบบนี้ก็เพื่อให้คุณนึกถึงคนอื่นมากขึ้น มีอยู่วันหนึ่ง ผมทำสวนอยู่ที่บ้าน มีเด็ก จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มาฝึกงาน และถามผมว่า “คุณลุง ทำอย่างไรจึงจะคืนทุนให้ สังคมได้” ผมชมเด็กคนนั้นเลยว้า อยากขอบคุณอาจารย์ด้วยนะที่สอนเด็กดี และผมก็ตอบ เขาว่า “เงินลุงก็อยากได้ บุญลุงก็อยากได้” แต่ทั้งสองเรื่องนี้บางคนอาจเห็นว่าไปด้วยกันยาก จึงขอตอบแบบนี้ “สิ่งที่ลุงได้กำไรและคืนทุนให้สังคม ก็คือ ลุงได้ความสุขจากประชาชนมา ดูสวนเศรษฐกิจพอเพียง อันนี้คือกำไรของลุง ขณะที่ประชาชนที่มาดูก็ได้ประโยชน์ด้วย”

การที่ยกเรื่องนี้มาให้ฟังคือ การพัฒนาเศรษฐกิจ ถ้าเรามุ่งคิดหรือเน้นแต่ในเรื่อง การตอบแทนผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจ จนลืมเรื่องความสุขของชุมชน จนลืมเรื่องอื่นที่จะเป็น ความสุขให้กับมวลมนุษยโลก ก็จะไม่เกิดประโยชน์หรือคุณค่าเลย

ฉะนั้น จึงขอเรียนท่านทั้งหลายว่า เรื่องเศรษฐกิจยุคใหม่กับการสร้างความสมดุล นั้น เป็นทั้งนามธรรมและรูปธรรม โดยความเป็นรูปธรรม เช่น มีการออกกฎให้ทำนั่นทำนี่ ส่วนนามธรรม คือ การสร้างภูมิคุ้มกันให้กับคนในชาติตระหนักรู้

ทุกวันนี้ในสังคมชนบทนั้น มีปัญหาไม่ต่างกับสังคมเมือง เช่น การแพร่ระบาดของ บุหรี่ไฟฟ้าก็ระบาดในชนบท เด็กชั้นประถมศึกษา ป.3 - ป.4 ก็สูบบุหรี่ไฟฟ้า ซึ่งเราอาจ คิดว่าสังคมแบบนี้จะอยู่ในเมืองเท่านั้น เพราะในอดีตอยู่แต่ในเมือง การรับประทานอาหาร ก็จะไม่ประกอบอาหารเอง ในชนบทเป็นลักษณะมีรถพุ่มพวงมาขายของขายอาหาร โดยอาหารเหล่านั้นก็เป็นอาหารที่เขาเรียกว่าคุณภาพน้อย อาหารผสมสี อาหารไม่สุก

สิ่งที่อยากเห็น คือ สช. และสมาชิกสภามัชชาสุขภาพแห่งชาติ
ทุกท่าน มุ่งประเด็นสุขภาพไปที่เรื่อง ‘สุขภาพจิต’ เพราะ
สังคมทุกวันนี้เป็นสังคมที่ขาดความรัก โหยหาความรัก
มักใช้ความรักจากสิ่งปรุงแต่งที่มาจากโซเชียลมีเดีย
ความรักที่แท้จริงต้องเกิดจากจิตของมนุษย์ที่ผูกพัน

แต่มันอรร้อย คนก็ซื้อ... ตอนเช้ามาก็ยืนรอรถพุ่มพวง พฤติกรรมเหล่านี้ก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพ และหากถามว่าสุขภาพได้หรือไม่ ขอตอบว่าไม่ได้ แต่ร่างกายต้องการ เพราะมันอรร้อย สะดวก แสดงว่า คนปัจจุบันกลับไม่มีภูมิคุ้มกันต่อสิ่งชั่วร้ายหรือสิ่งที่ไม่ดีต่อสุขภาพ

ดังนั้น ทำอย่างไรที่สมาชิกสุขภาพแห่งชาติจะสามารถลงลึกไปจนถึงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคน สร้างแรงบันดาลใจเพื่อจะสร้างภูมิให้แก่ตัวเองได้

ทุกวันนี้ หากมาดูคนที่ออกกำลังกายตามที่ภาษาหมอบอกณะครับ ผมถามว่าวันหนึ่งมีคนออกกำลังกายเท่าไร จะมีสักกี่คนทำได้ วันนั้นคนในชนบทตื่นขึ้นมาแล้ว ก่อนออกไปทำงาน จะมีกี่คนที่ออกไปทำนา ตัดอ้อย แล้วไม่ดื่มสุรา ไม่ดื่มเครื่องดื่มชูกำลัง... ผมถามว่า จะมีสักกี่คน หรือแม้แต่การไปทำบุญก็ถวายเครื่องดื่มชูกำลัง ผมว่าพอเถอะ อย่าเอาสิ่งเหล่านี้ไปมอมเมาพระท่านเลย

ขณะเดียวกัน เราจะทำอย่างไรกับกลุ่มคนที่ดื่มเครื่องดื่มต่าง ๆ ซึ่งพอเสพเข้าไประดับหนึ่งก็จะได้เป็นผลดีต่อร่างกาย แต่ประชาชนเริ่มติด และเราจะเห็นว่าเครื่องดื่มประเภทนี้เป็นเครื่องดื่มที่ทำกำไร (ผมพูดไม่เกรงใจใครหรอก ผมคนธรรมดา ไม่ได้ยุ่งเกี่ยวกับอะไร) เป็นสินค้าที่สร้างรายได้ให้กับผู้ประกอบการอย่างมหาศาล ฉะนั้น หากเราไม่ณรงค์จะตกเป็นทาสต่อของเหล่านี้ทันที

ดังนั้น ผมจึงอยากเห็นเรื่องต่อไปนี้ครับ

1. นอกจากที่เราจะสร้างความสมดุลระหว่างความเป็นมนุษย์กับการรักษาสิ่งแวดล้อมแล้ว การสร้างความแข็งแรงทางกายกับความแข็งแรงทางจิตให้สมดุลกันก็สำคัญมาก เพราะเราก็คงเป็นปุณฺชน ซึ่งปุณฺชน แปลว่า ผู้มีกิเลสหนา เรายังมีกิเลสหนาอยู่เนอะครับ ทำอย่างไรจะให้มันสมดุลกัน เพื่อให้เกิดปัญญา

ถ้าจิตไม่เข้มแข็งก็肯定不会เกิดปัญญา ตัวปัญญาจะสั่งจิต จิตจะสั่งกาย แต่เป็นสิ่งที่ยาก ถ้าคนที่ทำแบบนี้ได้ก็เรียกว่าเป็น “ผู้ว่ายนกระแสน้ำได้” เพราะจิตเราจะเหมือนน้ำ มันจะไหลจากที่สูงลงที่ต่ำ

**“การแก้ปัญหาของ
สังคมหรือประเทศ
จะสำเร็จได้ ประชาชน
ต้องเป็นแนวร่วม
เราต้องดึงประชาชน
มาเป็นแนวร่วมให้ได้
ถ้าวันไหนที่องค์กรใด
หรือรัฐเป็นผู้หยับยื่น
ความช่วยเหลืออย่าง
เดียวก็จะเป็นการยาก
ดังนั้น ประชาชน
ต้องเป็นเจ้าของ
เป็นแนวร่วมให้ได้”**

2. การจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งนี้ก่อให้เกิดประโยชน์ โดยการสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้คนในชาติได้ตระหนักถึงตัวเอง การป้องกันตัวเอง เกิดมาอย่าหวังพึ่งคนอื่น “อดตา หิ อดตโน นาโถ” คือ เราต้องพึ่งตนเอง เมื่อพึ่งตนเองได้ ก็เป็นที่พึ่งของคนอื่นได้ ในคำจำกัดความคนดีของผมคือ คนที่พึ่งตนเองและให้คนอื่นพึ่งได้

ผมจึงหวังว่า วันนี้นักเราทั้งหลายส่วนใหญ่ที่มาเวทีนี้ ก็น่าจะเป็นจิตอาสาสมัคร โดยเฉพาะท่านผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน ผมได้ให้ความเคารพนะครับ โดยถึงแม้ไม่ได้ปฏิสัมพันธ์ แต่ดูเกียรติประวัติ ผมก็ทราบว่าท่านรณรงค์เรื่องพวกนี้และทำสิ่งดี ๆ มากพอสมควร แต่ว่าทั้งหลายจะให้อะไรสำเร็จได้ การแก้ปัญหาของสังคมหรือประเทศจะสำเร็จได้ ประชาชนต้องเป็นแนวร่วม เราต้อง

ดึงประชาชนมาเป็นแนวร่วมให้ได้ ถ้าวันไหนองค์กรหรือรัฐเป็นผู้หยิบยื่นอย่างเดียวก็จะเป็นการยาก ดังนั้น ประชาชนต้องเป็นเจ้าของ เป็นแนวร่วมให้ได้เนะครับ

สุดท้าย ผมขอฝากเรื่องที่ผมกำลังทำอยู่ คือ “การรณรงค์ต่อสู้กับเรื่องยาเสพติด” เมื่อสักครู่ท่านรองปลัดกระทรวงมหาดไทย บอกว่าตอนที่ท่านไปที่พื้นที่ของผม มีชาวบ้านพูดถึงเรื่องมูลนิธิที่ผมทำเรื่องต้านยาเสพติดด้วย ผมจึงอยากบอกว่า ผมทำเรื่องนี้ก็เพราะว่าผมเห็นว่าเรื่องยาเสพติดเป็นเรื่องสำคัญที่เราหมกไว้ได้พรม ไม่ยอมเอาตัวเลขจริงมาพูดกัน

ณ วันนี้โดยการประมาณการของผม มีคนที่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดไม่ต่ำกว่า 4-6 ล้านคน ผมเพิ่งไปจังหวัดสุรินทร์ และอธิบายชาวบ้านว่าผมต้องการจะพาลูกหลานท่านมาบำบัดที่วัด ผึกอาชีวะให้ และขอให้เขียนชื่อแล้วไปหย่อนลงในกล่อง ปรากฏว่าหมู่บ้านนั้นมีผู้เสพยาและต้องการให้บำบัดถึง 51 คน ซึ่งในขณะเดียวกันผมให้จังหวัดลองสำรวจข้อมูลพบว่า บางจังหวัดรายงานมาว่ามีผู้เสพยาเพียง 11 คน เท่านั้น ซึ่งเป็นจำนวนที่ต่างกันมาก

ดังนั้น ในรัฐบาลชุดนี้ เรามีความมุ่งมั่นอย่างเต็มที่ ที่จะทำเรื่องทั้งหลายที่เป็นเรื่องอยู่ได้พรมให้ขึ้นมาแก้ปัญหา ส่วนจะแก้ได้หรือไม่ได้ ก็ทำเต็มที่เนะครับ

ผมขอขอบคุณทุกท่าน ที่มาร่วมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ เพื่อใช้ความรู้ความสามารถของท่านในการระดมสติปัญญา เพื่อแก้ปัญหาของชาติในเรื่องต่าง ๆ ที่จะมีการหารือกันในสมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งนี้ และผมถือโอกาสนี้ได้ขอบคุณอีกครั้งหนึ่ง แล้วก็ขอส่งความปรารถนาดีไปยังพี่น้องประชาชนที่กำลังต่อสู้กับภัยธรรมชาติอยู่ หรือโรคภัยไข้เจ็บที่ตัวเองกำลังมีขณะนั้นะครับ ก็ขอให้สมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งนี้ จงสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีครับ ขอบพระคุณครับ

.....

Keynote Lecture at the 18th National Health Assembly, 2025

27th November 2025
IMPACT Forum Bangkok, Thailand

**“How Should Thailand’s
Well-Being Economy Be Shaped for
Success? : Emerging Opportunities
and New Challenges.”**

by H.E. Sophon Sarum
Deputy Prime Minister and Chairperson
of the National Health Commission

Preface

The National Health Assembly (NHA) is a process enabling the public and relevant state agencies to engage in constructive dialogue and mutual learning, with the aim of formulating policy recommendations that advance public health and well-being. It is organized through a structured and participatory approach. Section 41 of the National Health Act B.E. 2550 (2007) mandates the National Health Commission (NHC) to convene the National Health Assembly at least once a year. The Assembly is grounded in four core principles and values:

1. Participatory Healthy Public Policy Process
2. Participatory Democracy
3. Social Empowerment through the interconnected strengths of three pillars—knowledge, society, and the state/politics
4. Interactive Learning Through Action

Since its inception in 2008, the National Health Assembly has been organized annually in accordance with the intent of the National Health Act, holding 18 assemblies from 2008-2025, and collectively adopting 103 resolutions.

The National Health Commission appointed the 17th and 18th National Health Assembly Organizing Committees (2024-2025), chaired by Dr. Sampan Silapanad, to carry out responsibilities specified in Sections 41-43 of the Act. The committees comprise representatives from government agencies, academia, the private sector, civil society, youth and young professionals, with Dr. Suthep Phetmak serving as committee member and Secretary-General.

The 18th National Health Assembly in 2025, was held from 27–28 November 2025 at the IMPACT Forum, Muang Thong Thani, Nonthaburi Province, under the main theme: “New Wealth for Health: Shaping a New Economy for Thailand’s Sustainable Well-being.”

The Assembly was honored by the presence of H.E. Sophon Sarum, Deputy Prime Minister and Chairperson of the National Health Commission, who delivered the keynote lecture titled: “How Should Thailand’s Well-Being Economy Be Shaped for Success? : Emerging Opportunities and New Challenges.”

Participants of the Assembly reached consensus on five resolutions:

1. Creating Opportunities in the Silver Economy
2. Proactive Thai Health Systems amidst Geopolitical Turbulence
3. Facilitating a Just Energy Transition through Solar Power
4. Management Systems for Health and Well-being in a Polycrisis
5. Area-based Multi-stakeholder Mechanism for Sustainable Development

The National Health Commission Office (NHCO), together with the secretariats of both the National Health Commission (NHC) and the NHA Organizing Committee, hopes that this publication of this keynote lecture by H.E. Sophon Sarum will prove valuable to agencies, organizations, and partners across all sectors, supporting their work and inspiring new efforts to advance the nation’s health and well-being.

The National Health Commission Office
December 2025

“

The new economy must achieve a balance between
‘humanity’ and ‘the environment,’
and between ‘physical health’ and ‘mental resilience,’
in order to cultivate the wisdom needed for sustainable living.

”

Esteemed Chairperson of the National Health Assembly Organizing Committee,
Dr. Sampan Silapanad;

Esteemed Secretary-General of the National Health Commission, Dr. Suthep
Phetmak;

Esteemed Deputy Permanent Secretary of the Ministry of Interior, H.E. Chaiwat
Chuenkosum;

Representatives of various ministries; Representatives of agencies, organizations,
and the National Health Assembly network; distinguished experts in the field of public
health; and all honored participants of the National Health Assembly:

First, allow me to inform this Assembly that Thailand is currently facing
two major crises:

The first is the passing of Her Majesty Queen Sirikit the Queen Mother.
As loyal subjects, we are now in a period of mourning and paying our respects.

The second crisis is the severe flooding affecting several southern provinces.
The current government, led by the Prime Minister, H.E. Anutin Charnvirakul, as well as
myself, are deeply saddened by these events. Nevertheless, these circumstances are
acts of nature—difficult for human beings to control—but we must understand, prepare,
and work together to prevent and address them.

This aligns with today's gathering, where the National Health Assembly
emphasizes the importance of preparedness in a rapidly changing era. The main theme
of this year's Assembly—"Shaping a New Economy for Thailand's Sustainable Well-
being"—highlights the crucial idea of a "new economy" that must achieve a balance
between humanity and the environment, and between "physical health" and "mental
resilience", in order to cultivate the wisdom needed for sustainable living.

I watched the video that was just presented, and there were many commendable points:

The first issue raised was the environment.

The second was human development, consisting of three elements: body, mind, and wisdom—all of which are crucial.

Allow me to return to the question: “How do we achieve the balance?” Human happiness involves both the material and the spiritual. Regarding health—body, mind, and wisdom—the body is physical, something we can nourish through physical means. However, in my view, the essential element that determines true well-being is the mind. In Buddhist teachings it is said, “The mind is the master; the body is the servant.” No matter how strong or perfect the body may be, if the mind is weak, one cannot endure...

Some people are physically strong yet take their own lives—because their minds are weak. Some receive a diagnosis—such as cancer—and pass away only days after hearing the news, because their minds were not resilient enough.

Just yesterday I spoke with a well-off individual who told me he suffers from depression. To me, he seemed to have everything—good health, wealth, comfort—yet he still battles depression. He also said he felt “complete” and ready to leave this world at any time. I questioned this, because as ordinary human beings—not enlightened ones—can we truly claim to be free from all attachments?

Therefore, today what I hope to see from the National Health Commission and all members of the National Health Assembly is a strong focus on mental health. Today’s society is one in which love is lacking—people long for affection. They often seek it through artificial means, especially social media. True love, however, arises from genuine human connection: the love of children for their parents, parents for their children, or love between spouses.

But with technological advancement, when a husband and wife sit down for a meal, instead of talking, their attention shifts to their screens. These behaviors slowly steal love away from us. So, the question becomes: How do we strengthen the mind?

Today, I heard you speak about ageing society. At the same time, I believe we must also pay attention to newborns and young children. How do we ensure that the new generations are “virtuous and wise”?

Data indicate that more than one million children have dropped out from the formal education system. It is crucial to examine why these children have disengaged from learning. The most significant factor is the “lack of warmth emotional support”.

To foster emotional support in today’s society, we need warmth both within families and across the broader community.

Our society is becoming increasingly divided—into two extremes: “materialism” and “spirituality”. And this conflict is intensifying... Did you know that many parents today raise their children through social media and smartphones? This is extremely dangerous. Someone once told me that a mother asked her child to wai (pay respect), and the child asked, “Why do I have to do so?” The mother could not answer—she did not know what to say. This is a sign of lost emotional bonding. In earlier times, society cultivated love naturally: parents bathed their children, chewed food to feed them. Children were raised with true affection—not out of obligation.

“

What I hope to see from the National Health Commission and all members of the National Health Assembly is a strong focus on mental health. Today’s society is one in which love is lacking—people long for affection. They often seek it through artificial means, especially social media. True love, however, arises from genuine human connection.

”

Therefore, I believe that if we want to build true well-being, mental and spiritual development must be the priority.

Another important issue is nature and the environment. People today long for nature, yet nature has begun to punish us. Look at the recent floods in the South: physical landscapes have changed; waterways have shifted while water overflowed from wetlands and retention areas. When heavy rains come, flooding follows. On top of that, there is the serious issue of PM2.5. Environmental and natural disasters are now converging upon us—many caused by human activities.

Regarding the theme “The New Economy and Well-being”, the reason why we put a focus on corporate social responsibility (CSR) of large companies is that we want large companies to care more about others. One day, while I was working in my garden, an intern from Chulalongkorn University asked me, “Uncle, how can we give back to society?” I praised the student and thanked his professors for raising such a thoughtful young person. I replied, “I want money, and I want merit too.” Some people believe these two cannot go together, so I explained it this way:

“What I have gained from giving back to society is happiness. I am happy when visitors come and learn from my sufficiency-economy garden. Happiness is my profit. Meanwhile, the visitors also gain something in return.”

I share this story because my belief is that if economic development focuses only on financial returns while ignoring community happiness and the broader well-being of humanity, then it yields no real value.

Thus, allow me to emphasize that:

The new economy and the pursuit of balance involve both tangible and intangible elements. The tangible includes regulations and policies while the intangible involves building inner resilience and awareness among our people.

These days rural communities face problems similar to urban ones. For example, e-cigarette use is now widespread in rural areas—children in Grade 3 or 4 are vaping. We used to think such behaviors were confined to cities.

Food habits have also changed. Many rural residents no longer cook; instead, they buy from roaming vendors selling low-quality foods—color additives, undercooked items. It tastes good, it's convenient, so people buy it. These habits lead to health problems. If you ask whether it contributes to good health—the answer is no—but the body wants it because it is tasty and easy. This shows people today lack resilience against temptations harmful to health.

So how can the National Health Assembly help influence behavioral change, inspiring people to build their own resilience?

Consider exercise. If we ask how many people exercise daily according to medical recommendations, the number is small. In rural communities, before heading to work in the rice fields or to cut sugarcane—how many can people refrain from alcohol or energy drinks? Even when people make merit at temples, they offer energy drinks. I think we should stop this culture. Let's not encourage monks to consume such addictive things.

At the same time, what can we treat those who are already addicted to these energy drinks, which, after a certain point, harm the body? Many people become addicted. And these products generate massive profits. I say this plainly as I have no ties to anyone. Unless we do some campaigns against these influences, we will become their slaves.

Therefore, I would like to see the following:

1. In addition to balancing humanity and the environment, we must balance physical strength with mental strength.

We are ordinary people—imperfect beings—still governed by desires. How do we create balance so that wisdom can arise?

When the mind is weak, wisdom cannot arise. Wisdom guides the mind, and the mind guides the body. This is not an easy task. Anyone who succeeds is someone who can “swim against the current,” because the mind is like water—it naturally flows downward.

2. This National Health Assembly should inspire people to be self-aware and self-reliant. Take responsibilities. Do not rely on others. As the Buddha said: “Attahi attano natho”—One is one’s own refuge. When we can rely on ourselves, we can become a refuge for others. My definition of a good person is someone who can rely on themselves and allow others to rely on them.

I hope that all of us here—most of whom, I believe, are volunteers at heart—will continue your good work. I deeply respect the many distinguished individuals here. Even without direct interaction, I know from your records that you have long championed these causes.

But for all of these to succeed—for society’s problems and the nation’s challenges to be solved—we need people’s engagement. We must bring the people along to be our partners. It is difficult for any institution or the state to act alone. The key is people’s participation.

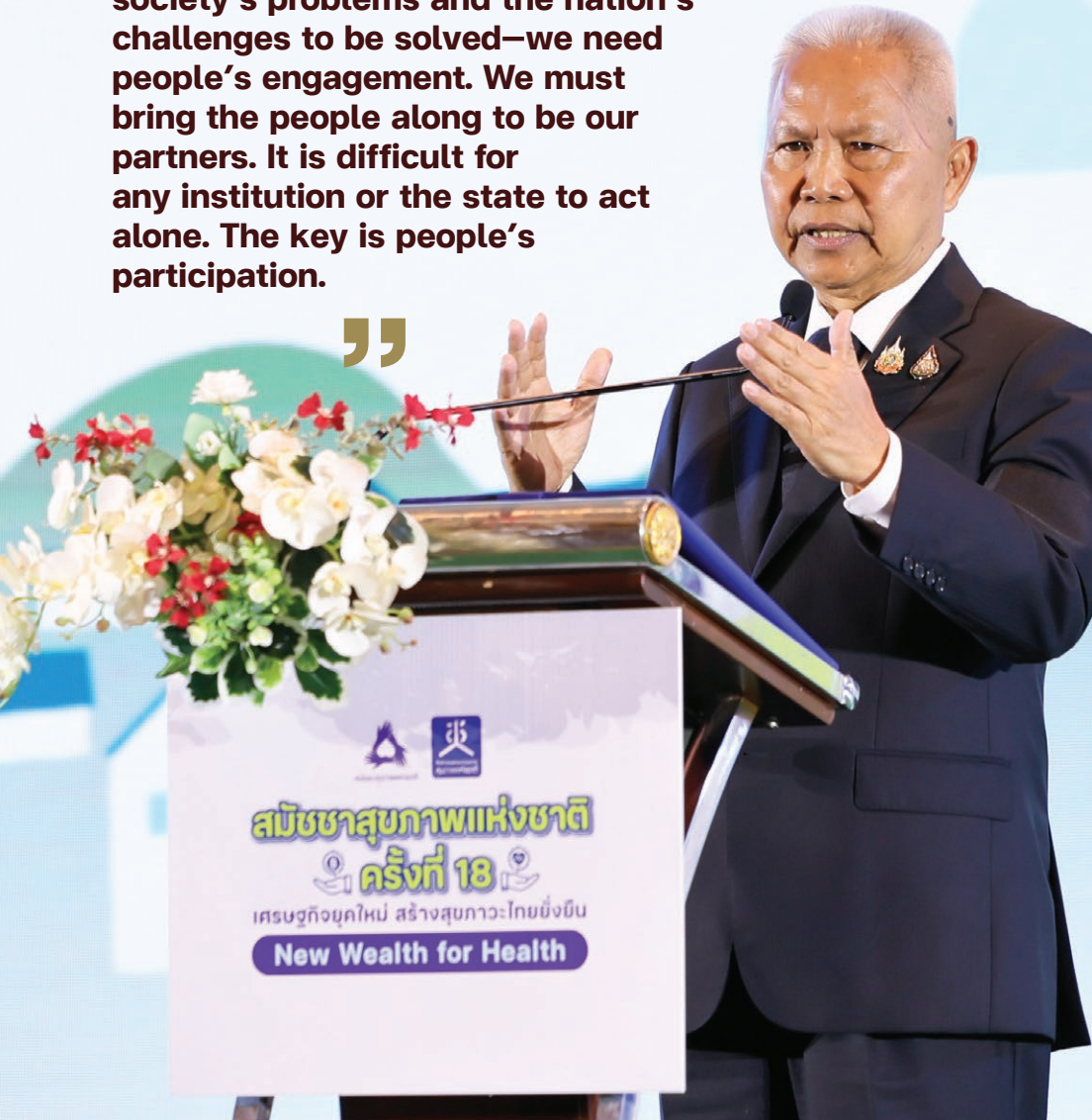
Finally, I would like to leave you with an issue I am currently working on: the national campaign against narcotics. A moment ago, the Deputy Permanent Secretary of the Ministry of Interior mentioned that when he visited my area, local villagers spoke about the foundation I established to combat drug abuse. I wish to explain that I took on this work because I believe drug abuse is a critical issue—one that we have long swept under the rug, refusing to confront with real numbers.

As of today, based on my own estimates, around 4 to 6 million people in Thailand are involved with narcotics in some way. I recently visited Surin Province and told the villagers that I would like to bring their children and grandchildren to a temple for rehabilitation, provide vocational training, and asked them to write names and place them anonymously in a box. It turned out that only 51 people in that single village needed treatment for drug use. When I asked the provincial authorities to survey their data, only a mere 11 drug users were reported in some provinces—a shockingly inconsistent figure.

“

For all of these to succeed—for society’s problems and the nation’s challenges to be solved—we need people’s engagement. We must bring the people along to be our partners. It is difficult for any institution or the state to act alone. The key is people’s participation.

”

Therefore, this government is fully committed to bringing hidden problems out from under the carpet and tackling them head-on. Whether or not we can solve them completely, we will give our utmost effort.

I would like to thank all of you for participating in the National Health Assembly, bringing your knowledge and abilities to collectively address the nation's challenges. I would also like to take this opportunity to send my best wishes to all our fellow citizens currently struggling with natural disasters or illness. May this National Health Assembly be a great success.

Thank you.

.....

“

เศรษฐกิจยุคใหม่
ต้องสร้างความสมดุลระหว่าง ‘ความเป็นมนุษย์ กับ ‘สิ่งแวดล้อม’
และระหว่าง ‘ความแข็งแรงทางกาย’ กับ ‘ความเข้มแข็งทางจิต’
เพื่อให้เกิดปัญญาในการใช้ชีวิตอย่างยั่งยืน

”

